

T: Kościół w średniowieczu

I. Życia religijne w XI-XIII w.

1. Rozwój sieci parafialnej
2. Wzrost ingerencji Kościoła w życie mieszkańców Europy
3. Szkoły przyparafialne i *Biblia pauperum*
4. Rozwój kultów religijnych

II. Zakony kontemplacyjne

1. Odnowa zakonu benedyktyńskiego
2. Powstanie zakonu cystersów
 - a. zakon cysterski powstał w 1098 r. jako alternatywa dla zakonu benedyktyńskiego
 - b. wprowadzenie surowej **reguły** (asceza, ubóstwo, skromny wystrój świątyń, praktykowanie pracy fizycznej)
 - c. upowszechnianie nowinek technicznych w rolnictwie i rzemiośle.

III. Powstanie zakonów żebraczych

1. Najważniejszym obszarem działania miasta
 - a. zakonnicy utrzymywali się z jałmużny
 - b. prowadzili działalność duszpasterską
2. Franciszkanie - Zakonu Braci Mniejszych – 1209 r.
 - a. założycielem św. Franciszek z Asyżu
 - b. realizacja ideału życia w ubóstwie i ewangelizacja w odniesieniu do uczyć
3. Dominikanie – Zakon Kaznodziejski
 - a. założycielem Dominik Guzmán (św. Dominik)
 - b. najważniejszym celem było zwalczanie herezji poprzez nauczanie i odwołanie do intelektu

IV. Średniowieczne herezje XII i XIII w.

1. Waldensi - zasady: radykalne ubóstwo, uznanie Biblii za jedyny autorytet, wprowadzenie kapłaństwa świeckich
2. Katarzy (Albigensi – bo główny ośrodek to miasto Albi) – zasady: odrzucenie całej nauki Kościoła, zasadniczym punktem doktryny religijnej nauka istnieniu dwóch równorzędnych sił – dobra i zła
 - a. ogłoszenie przez Innocentego III w 1208 r. krucjaty przeciw albigensom

V. Niewola awiniońska papieży

1. konflikt papieża Bonifacego VIII z Filipem IV Pięknym
 - nałożenie przez króla podatku na kler i wstrzymanie opłat na rzecz kurii rzymskiej
 - zwycięstwo Filipa IV Pięknego dzięki poparciu Stanów Generalnych – 1302 r.
 - porwanie Bonifacego VIII
- b. przeniesienie przez nowego papieża Klemensa V siedziby papieży do Awinionu 1309–77
2. Wielka schizma zachodnia (1378–1417 r.)
 - a. rozłam w Kościele
 - przeniesienie przez Urbana VI stolicy papieżstwa do Rzymu – 1378 r.
 - kardynałowie francuscy dokonali wyboru Klemensa VII na papieża rezydującego w Awinionie
 - b. podział świata katolickiej Europy:
 - funkcjonowały dwa kolegia kardynalskie i dwaj papieże: rzymski i awinioński
 - podział Europy
 - c. sobór w Pizie – 1409 r.
 - wyboru nowego papieża – Jana XIII nie uznali pozostali dwaj urzędujący papieże
 - okres jednoczesnego pontyfikatu trzech papieży
 - d. sobór w Konstancji 1414-1418 r.
 - zwyciężenie kryzysu papieżstwa - wybór Marcina V jako jedynego papieża

VI. Kultura uniwersalna

- a. religia chrześcijańska

- b. łacina
- c. szkolnictwo – siedem sztuk wyzwolonych

VII Scholastyka i uniwersytety

1. Rozwój szkół katedralnych i uniwersytetów

- a. zapotrzebowanie na wykształconych prawników, lekarzy, urzędników
- b. ożywienie kontaktów ze światem islamu i Bizancjum
- c. scholastyka – dociekania rozumowe w celu wyjaśnienia prawd wiary
- d. uniwersytety – wspólnoty studentów i uczonych

VIII. Sztuka średniowieczna

1. Sztuka romańska

- a. prostota formy
- b. stosowanie sklepień kolebkowych, krzyżowych
- c. często charakter obronny budowli sakralnych
- d. rzeźba głównie architektoniczna

2. Sztuka gotycka

- a. strzeliste konstrukcje
- b. stosowanie sklepień krzyżowo-żebrowych, przypór, filarów i kolumn
- c. stosowanie łuków ostrych
- d. zastosowanie na dużą skalę witraży
- e. malarstwo tablicowe